

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum aliquis in hac vita possit videre Deum per essentiam. artic. 11. disp.
1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

ARTICVLVS IX.

Utrum ea qua videntur in Deo à videntibus diuinam essentiam per aliquas similitudines videantur.

Utrum videretur in Deo non per similitudinem sed per essentiam ipsam diuinam in illa specie intelligibilis.

ARTICVLVS hic ex dictis articulo 2. articulo precedente satis intelligitur. Id enim, quod videtur secundum se ipsum, videtur per propriam sui speciem, vel per essentiam suam cõcurrentem ad modum speciei intelligibilis, si quantum satis est, coniuncta sit & accommodata intellectui: quod verò videtur in alio non videtur per propriam speciem, sed vel per speciem alterius, in quo videtur, vel per essentia alterius concurrente ad modum speciei intelligibilis. Creaturæ ergo quæ visione beatifica videntur in Deo, neque videtur per proprias species, neque per speciem Dei, quippe cum Deus ipse non videatur per speciem: sed videatur per diuinam essentiam ad modum speciei intelligibilis se habentem ad visionem Dei.

Speculum, et res in speculo representantur diuisis speciebus cõcurrentibus.

Hoc loco in argumento sed contra, & clarius inferius quaest. 14. artic. 5. docet D. Thomas, per speciem speculi videri rem in speculo representatam. Contrarium tamen ex Philosophia & perspectiua constat, nempe distinctam esse speciem, qua videtur speculum, ab ea, per quam videtur res in speculo representata. Speculum namque videtur per propriam speciem, vt D. Thomas ait, & constat, quando videtur, antequam à tergo nostro existat res, quæ in eo representetur: ea verò accedente, illa emittit propriam speciem in speculum, qua mediante, in ea representatur, atque apparet, & ab illa producit alia in oculum, qua simul videtur tum species obiecti, quæ apparet in speculo, tum etiam obiectum ipsum. Itaque per eandem speciem productam in oculum, & videtur species obiecti, quæ apparet in speculo, & videtur obiectum ipsum, atque ita obiectum ipsum non videtur in se, sed in sua imagine, quæ apparet speculo impressa: speculum tamen videtur per distinctam speciem ab ea, qua videtur obiectum, quod in eo representatur. Fortè illud primum, quod instituto inferuicbat, voluit dicere hoc loco D. Thomas, & qu. 14. artic. 5. quamuis verba ipsius aliud significant.

Species in speculo non habet partem habet extra partem in representando.

Hæc dicta sunt iuxta vulgi opinionem, existimantis in speculo esse speciem obiecti habentem partem extra partem extensam in representando obiectum ad extensionem speculi, quasi in vna parte speculi representetur caput Petri è regione existentis, & non pectus, neque alia membra: in alia verò representetur pectus, & non caput, &c. atque in specie verè ita terminante aciem visus, vt re immediate visu conspecta, mediatè conspiciatur vterius Petrus, qui à tergo nostro exiit. Iuxta veram namque Philosophiam longè aliter dicendum est, ac vulgus opinatur: in libris enim de anima ostendimus, in singulis punctis speciei representari totum Petrum quoad omnes suas partes, à quibus ad singula puncta speculilicet lineam rectam ducere, qua non attingat corpus opacum interiectum: & ideo in singulis punctis speculi esse integram speciem Petri in representando: totum obiectum, atque à singulis punctis fieri reflexionem illius speciei in oculum, nosque decipi, dum Petrum ipsum, qui oculis apparet in speculo, opinamur esse imaginem Petri habentem partem extra partem in representando: non enim Petri imaginem, quæ suapte natura inui-

A sibilis est, & extra obiectum visus, intuemur, sed Petrum ipsum per eius speciem reflexam in alieno loco, vbi re vera non est, videlicet vltra speculum è regione nobis apparentem conspiciamus, fallaci nihilominus visione. Neque hæc est singularis nostra opinio, sed multorum qui in perspectiua & Philosophia habentur doctissimi. Verum de hac re suo loco, interim tamen vulgariter loquemur, & quaest. 14. artic. 5. & quoties occasio se obtulerit.

Hoc loco circa responsonem ad 2. D. Thomæ disputari poterat, an in Paulo post raptum manserit fides: quia tamen commodiorem locum habet ea disputatio 1. 2. quaest. 67. idcirco in eum locum eam relinquemus.

ARTICVLVS X.

Utrum videntes Deum per essentiam, simul videant in eo omnia, qua in ipso vident.

CIRCA VÆ in hoc articulo dici poterant, dicta sunt articulo 8. disputatione penultima, inter examinandum tertium dubium ibi propositum, & disputatione vltima. Circa quaestionem autem illam, quæ hoc loco poterat excitari, vtrum possimus intelligere simul plura, per modum plurium, sat sint quæ diximus 1. Post. cap. 1. vbi partem affirmantem iudicauimus probabiliorem. Ea etiam de re sermo erit in materia de Angelis.

ARTICVLVS XI.

Utrum aliquis in hac vita possit videre Deum per essentiam.

DISPUTATIO I.

RÆPOSITA quaestio intelligitur de puro homine: Christus namque in hac mortali vita Deum videbat per essentiam. Præterea, sensus quaestionis non est, vtrum per vires nature possit homo in hac vita videre Deum per essentiam. In eo enim sensu pars, quæ negat, definita fuit articulo 4. Neque item sensus quaestionis est, vtrum per potentiam Dei absolutam, id est, vtrum per potentiam Dei absolutam, id esse possit: nullus namque de parte, quæ affirmat, dubitare potest. Vt enim Deus humanitati Christi id contulit, ita potentia sua absoluta idem conferre potuit puro homini, & D. Thomas in responsonem ad secundum concedit, Moysen & Paulum in hac vita vidisse Deum per essentiam. Sensus itaque quaestionis est, an de lege communi, & de potentia Dei ordinaria, possit quis in hac vita videre Deum per essentiam. In quo sensu definit Diuus Thomas partem negantem, quæ est de fide, vt patet ex illo Ioan. 1. *Deum nemo vidit vquam.* Et Exod. 33. *Non videbit me homo & viuet.* Ratio autem, quam hoc loco adducit D. Thomas, solùm huius rei congruitatem ostendit.

Quaestio sensus.

Videre non potest homo in hac vita Deum de lege ordinaria, secus autem de potentia Dei absoluta.

Contra signum illud, quod hoc loco adducit D. Thomas, nempe quòd quò anima plus abstrahitur à corporalibus, eò capacior redditur intelligibilium abstractorum, vnde per insomnia & alienationes à sensibus corporis magis diuina reuelationes percipiuntur & præuisiones futurorum, obiicit Scotus in

Obiectio
sec.

in 4. dist. 45. q. 2. quia si somnus esset dispositio ad melius suscipiendas reuelationes, maior & profundior somnus esset maior ac melior dispositio: quod tamen constat esse falsum.

Responsio.
Reuelatio-
nes quoad
apprehensio-
nem, non quoad
iudiciū, ap-
tius in som-
niam in vi-
gilia susci-
piuntur.

Ad hoc argumentum neganda est consequentia: sicut enim moderata abstinentia confert ad contemplationem, immoderata verò obest: ita somnus qui relinquit vires sentientes internas solutas ac liberas ad operandum, confert non quidem ad iudicandum, vt probè hoc loco notat Caietanus, sed ad suscipiendas reuelationes, quatenus tunc est minor distractio circa alia obiecta, & animus in seipsum magis collectus: immoderatus verò & profundus somnus, cum liget vires internas, nihil confert, sed potius susceptionem reuelationum impedit. Vnde licet Iacob visionem scalæ in somnis acceperit, vt habetur Genes. 28. Scriptura tamen ibidem innuit, plenum iudicium eorum, quæ in somnis illi ostensa sunt, non prius habuisse, quam à somno vigilauit: cuiusmodi namque dixit, *verè Dominus est in loco isto, & ego nesciebam.*

DISPUTATIO II.

Virum Moyses & Paulus in hac vita viderint diuinam essentiam.

Partem, quæ affirmat, amplectuntur D. Thomas hoc loco ad 2. & 2. 2. q. 175. q. art. 3. D. Augustinus 10. super Genesim ad litera cap. 27. & 28. & in libro de videndo Deum, qui est Epist. 112. ad Paulinam cap. 12. Durandus in 4. d. 49. q. 6. & 3. q. prologi. Sotus in 4. dist. 49. q. 2. art. 4. & alii alij ex Scholasticis. Idem de Moyse affirmant Basilius in principio Hexæmeron homil. 7. & Ambrosius lib. 1. Hexæmeron cap. 2. in 4. tomo.

Moyse vi-
disse diui-
nam essentiam.

Vt igitur videamus quid hac in re sentiendum sit, in primis de Moyse, deinde de Paulo disputabimus. Quod ergo ad Moysem attinet, probari potest hæc sententia ex illo Numer. 12. *Si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnium loquar ad illum: at non talis seruus meus Moyses, ore enim ad os loquor ei, & palam, & non per ænigmata & figuras, Dominum videt: videre autem Dominum palam, & non per ænigmata & figuras, & loqui Dominum cum eo ad os, est videre diuinam essentiam.*

Confirmatur.

Confirmatur, quia Exod. 33. promiserat ei Dominus, *Ego ostendam tibi omne bonum, id est, me ipsum, in quo continetur omne bonum: cum ergo illud tunc non impleuerit, eò quod noluerit illi tunc ostendere faciem suam, fit, vt postea illud impleuerit, vt innuitur Numer. 12. dum dicitur, *palam, & non per ænigmata & figuras, Dominum videt.**

Prima con-
clusio.
Moyse non
vidisse diui-
nam essentiam
probabilius
& literis sa-
cris confo-
rmanus.

His tamen non obstantibus, sit prima conclusio. Licet improbabile non sit (maximè propter auctoritatem Sanctorum qui citati sunt) Moyse vidisse diuinam essentiam, probabilius tamen, & consonantius Scripturis videtur oppositum. Et quidem, quod Moyse diuinam essentiam non viderit, affirmant Dionysius 4. cap. cælestis Hierarchiæ, vbi docet, nullum Patrum veteris legis, neque etiam Moysem, vidisse Deum per essentiam, idque probat testimonio Scripturarum asserentium, quod occultum est Dei, vidisse, et vt virum esse neminem, sed tantum ait eos vidisse similitudines quasdam & imagines pro ipsorum captu. Et 1. cap. de mystica Theologia de Moyse ait. *Cum Deo quidem versabatur, vidit tamen non ipsum, neque enim cerni potest.* Chrysostomus homilia 14. super primum caput Ioannis, Theo-

phylactus in illud Ioannis. 1. *Deum nemo vidit unquam.* Cyrillus Alexandrinus libro 1. super Ioannem capite 22. Irenæus 4. lib. aduersus hæreses Valentini capite 37. Hieronymus in priori Epistola ad Damatum circa expositionem primæ visionis Isaia 6. capite quæ habetur 3. tomo operum Hieronymi, & 3. libro contra Pelagianos prope finem, tom. 2. Euaristus Papa tomo 1. Conciliorum Epistolæ rad omnes Episcopos Africanos, Gregorius Nyssenus de vita Moyseos, prope medium, Bernardus fermone 2. in ramis palmarum, vbi ita ait. *Quantum ad plenam visionem nec ipse Moyses dum viveret in hoc mundo impetrare potuit faciem ipsius visionem: quia sicut ipse ait, Non videbit me homo & viuet.* Idem docet fermone 31. & 34. super Cantic. Magnus Gregorius 18. Moralium cap. 37. licet cap. 38. addat, quod si forte aliquis in hac vita vidit diuinam essentiam, id non repugnat dictis Scripturæ, quia vidit postquam erat mortuus mundo & concupiscentiis. In quo Augustino locis citatis non repugnat. Aduerte tamen in excusatione Parisiensi anni 1571. hæc omnia haberi lib. 18. Moralium cap. 28. In eadem sententia sunt Nicolaus Grandis in Epistolam ad Rom. sub finem c. 10. Caietanus Exod. 33. & Numer. 12. Catharinus in secundam Epistolam ad Corinth. c. 12. & in eandem inclinat. Abulensis Numer. 12. q. 34. asseritque hanc esse communem sententiam Hebræorum. Augustinus etiam licet, quod paulò antè diximus, dubius magis quam certus innuat locis citatis, tractatu tamen 3. super Ioannem in illa verba, *Deum nemo vidit unquam*, sciscitatur. *Quid igitur vidit Moyses?* & respondet, *vidit nubem, vidit Angelum.* Et deinde pluribus verbis explicat, non vidisse diuinam essentiam, 2. etiam de Trinitate cap. 16. ait: *Moyse non vidisse diuinam essentiam: quamuis cap. 17. subiungat similia verba illis, quæ Gregorium subiunxisse retulimus.*

Confirmatur præterea hæc sententia primò. Quia cum Moyses Exod. 33. petisset à Deo, *Ostende mihi faciem tuam?* Respondit illi Deus, *Non poteris videre faciem meam: non enim videbit me homo, & viuet.* Et paulò inferius. *Posteriora mea videbis: faciem autem meam videre non poteris.* Secundò, quia Ioannes constitutus cap. 1. discrimen inter Moysem & Christum, cum præmisisset, *lex per Moysem data est, gratia & veritas per Iesum Christum facta est* (quibus verbis latum discrimen constituit inter ministerium Moyse & Christi) quasi rationem reddens subiungit, *Deum nemo vidit unquam: unigenitus filius, qui est in sinu Patris, in se enarrauit.* Vbi clarè affirmasse videtur, neque Moysem neque alium hominem ante Christum, vidisse diuinam essentiam, eaque ratione mirandum non esse, quod ministerium Christi tantopere excelluerit ministeria Moyse & aliorum Prophetarum, nulliusque eorum tanto lumine veritatis Ecclesiam illustrauerit, quanto Christus eam persunderit. Ioannis etiam 6. ait Christus. *Non quia Patrem vidit quisquam nisi qui est à Deo, hic vidit Patrem.* Tertiò quia Paulus 1 ad Timoth. 6. de Deo dicit: *Quem nullus hominum vidit.*

Ad locum ergo illum Numer. 12. dicendum est, loqui ibi Deum de Prophetis illius temporis, aut paulò post futuris, constitueretque discrimen, quod Moyse palam & sine ænigmate videbat Deum, hoc est, Angelum, qui in effigie corporea Dei personam referebat, eaque ratione dicebatur Deus loqui ore ad os cum Moyse tamquam amicus cum amico: non verò quod Moyse videret diuinam essentiam. Genesios namque 32. eadem ratione dixit Iacob, *Vidi Dominum facie ad faciem, & salua facta est anima.*

Argumentum
in contrariū.